

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

HE 133/2022 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi.

Eduskunnan hallintovaliokunta (HaV) on pyytänyt Finanssiala ry:ltä kirjallista lausuntoa yllä olevassa asiassa. FA kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

FINANSSIALA RY KANNATTAA HALLITUKSEN ESITYSTÄ DIGITAALISTA HENKILÖLLISYYTTÄ KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

- **Finanssiala ry kannattaa hallituksen esitystä eli digitaalisen henkilöllisyyden ja sähköisen ydinidentiteetin kehittämistä valtion toimesta. Tämä kuuluu luontevasti valtion toimivaltaan.**
- **Luonnollisen henkilön tunnistusväline pitää saada laajempaan käyttöön ja hyödynnettäväksi myös yksityisen sektorin sähköiseen asiointiin.**

Finanssiala ry (FA) kannattaa digitaalisen henkilöllisyyden ja sähköisen ydinidentiteetin kehittämistä valtion toimesta. Hallituksen esitys digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi on FA:n mielestä vahvan sähköisen tunnistamisen tulevaisuuden kehityksen osalta askel oikeaan suuntaan. Kannatamme esitystä valtion tuottamasta **digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta**, joka liitetään henkilön väestörekisteritietoihin poliisin tekemän ensitunnistamisen kautta. Ydinidentiteetin ylläpitäminen ja ensitunnistamistiedon sähköinen jakelu, eli valtion takaaman ydinidentiteettitiedon ketjuttaminen, kuuluvat luontevasti valtion toimivaltaan. Valtion toimesta myönnetty todiste ja väline takaavat myös myöntämisprosessille yleisen vahvan luottamuksen. Esityksessä ei tosin esitetä ratkaisua siihen, miten digitaalista henkilöllisyystodistusta voisi käytännössä hyödyntää vahvaan tunnistamiseen puhelinpalveluissa. Tämä on esityksessä selkeä puute, sillä kansallista ratkaisua puhelinpalveluissa tehtävään vahvaan tunnistamiseen ei löydy, vaikka kansalaistarve on selkeästi olemassa.

FA kannattaa myös valtion tuottamaa ja etätunnistamiseen perustavaa **ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen** ratkaisua. Verovaroin rakennettua ulkomaalaisten etätunnistamiseen tarkoitettua palvelua ja teknistä kyvykkyyttä pitää tulevaisuudessa laajentaa (esim. rajapintaratkaisulla) koskemaan myös kantasuomalaista väestöä. Vaikka tämä järjestelmä ei olisi kyvykkyydeltään esim. tunnustuslain mukaista vahvaa ensitunnistamista, katsomme kuitenkin, että järjestelmän käytölle löytyisi esimerkiksi finanssisektorilta potentiaalisia käyttötapauksia. Kuten esityksessä todetaan, hallitusohjelman tavoitteenakin on ollut ”nostaa julkisen sektorin teknologia- ja digitalisaatiokyvykkyyttä sekä kehittää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä. Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteiksi muun muassa edistää Suomen kansalaisille ja kaikille Suomessa asuville mahdollisuutta sähköiseen tunnistautumiseen sekä edistää toimivien tunnistusratkaisujen kehittämistä.”.

Yllä mainitut valtion tuottamat ratkaisut ovat hyödynnettävissä myös yksityisen sektorin asiointipalveluissa. Esityksessä on kuitenkin päädytty siihen ratkaisuun, että

luonnollisen henkilön tunnistusväline on hyödynnettävissä vain julkisen sektorin sähköisessä asiointissa. Esityksessä tätä valintaa perustellaan kilpailuoikeudellisilla seikoilla ja samalla todetaan, että kyseinen asia vaatii lisää-/jatkoselvittelyä. Esityksessä oleva kilpailuoikeudellinen ongelma näyttäisi vahvasti liittyvän siihen, että markkinoilta löytyy jo yksityisen sektorin tuottamia vastaavia tunnuslukulaskuriin tai -listaan perustuvia tunnistusratkaisuja. Näitä nk. kilpailevia ratkaisuja tarjoavat FA:n edustamat pankit, emmekä ymmärrä tätä esityksessä olevaa kilpailuoikeudellista problematiikkaa. FA ei kannata tätä valintaa ja esittää, että luonnollisen henkilön tunnistusväline saatetaan laajempaan käyttöön ja hyödynnettäväksi myös yksityisen sektorin sähköiseen asiointiin. FA katsoo, että ei löydy järkevää käytännönläheistä syytä siihen, miksi mobiilisovellukselle tarjottava vaihtoehtoinen tunnistusväline olisi kilpailuoikeudellisesti eri asemassa kuin digitaalinen henkilöllisyystodistus. Luonnollisen henkilön tunnistusvälineen käytön rajoittaminen vain julkisen sektorin sähköisiin asiointipalveluihin ei edistä yhtenäisyyttä. Kansalaiset, jotka omistavat ja osaavat käyttää älypuhelinta, ovat etuoikeutetussa asemassa, sillä he voivat hyödyntää valtion tarjoamaa digitaalisen henkilötodistuksen ratkaisua myös yksityisen sektorin sähköisissä asiointipalveluissa. Tulemme tulevaisuudessa myös tarvitsemaan varajärjestelyjä, erityisesti jos ja kun "kaikki menee mobiiliin". Luonnollisen henkilön tunnistusväline laajalla jakelulla ja myös yksityisen sektorin hyödyntämänä voisi toimia myös arkipäivästen tilanteiden varajärjestelynä esimerkiksi, kun älypuhelin rikkoontuu, katoaa tai varastetaan, ja näin luotaisiin mahdollisuus muiden digitaalisten välineiden etäaktivointiin. Kansalaiset kiittäisivät, jos tämä ei vaatisi fyysistä käyntiä asiointipisteessä.

Edellä olevat huolet huomioiden FA kannattaa hallituksen esitystä. Nostamme tässä yhteydessä esille yhden nykyisessä lainsäädännössä olevan epäkohdan. Luottolaitoslain 15 luvun 6 §:n mukaan maksupalveluita tarjoavan talletuspankin on tarjottava euromääräistä perusmaksutiliä, siihen liittyviä maksupalveluita ja sähköisen tunnistamisen palveluita. Kyseistä lainkohtaa koskevissa HE:n perusteluissa on selvennetty, että "kansallisena ratkaisuna vahvana sähköisenä tunnistautumisvälineenä myönnettävät verkkopankkitunnukset kuuluisivat maksutilipalvelun piiriin ja niiden tarjoamisesta asiakkaalle voisi kieltäytyä vain lakiin perustuvien objektiivisten syiden". Pankkien velvoite tarjota asiakkailleen yleiskäyttöisiä verkkopankkitunnuksia on kansallista lisäsääntelyä. Kun valtio on syyskuussa 2023 lanseeraamassa yllä mainittu tunnistamisen ratkaisut, on mielestämme perusteltua muuttaa luottolaitoslakia niin, että edellä mainittu velvoite sähköisen tunnistamisen palvelun tarjoamisesta koskee ainoastaan pankin omissa palveluissa käytettävää sähköistä tunnistusvälinettä.

FINANSSIALA RY

Taina Ahvenjärvi